

Date: 27th April-2026

ANTIBIOTIKLARNI NOTO‘G‘RI QO‘LLASH VA ANTIBIOTIKLARGA
CHIDAMLILIK MUAMMOSI

Nishanova Yulduz Khatamovna
Allaberdiyeva Ruzixol Bobomurot qizi
Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti
Uzbekistan, Toshkent

Annotatsiya: Ushbu tezisdagi antibiotiklarni noto‘g‘ri qo‘llash muammosi va uning oqibatida yuzaga kelayotgan antibiotiklarga chidamlilik (rezistentlik) masalasi yoritilgan. Antibiotiklarning tibbiyotdagi ahamiyati bilan bir qatorda, ularni shifokor nazoratisiz qabul qilish, dozaga rioya qilmaslik va davolash kursini to‘liq tugatmaslik kabi xatolar tahlil qilinadi. Shuningdek, mikroorganizmlarning antibiotiklarga moslashuvi natijasida davolash samaradorligi pasayishi, kasalliklarning og‘irlashuvi va yangi infeksiyalar paydo bo‘lishi haqida ma‘lumot beriladi. Tezisdagi ushbu muammoning oldini olish yo‘llari, jumladan, antibiotiklardan oqilona foydalanish va aholining tibbiy savodxonligini oshirish zarurligi asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar: Antibiotiklar, antibiotiklarga chidamlilik, rezistentlik, mikroorganizmlar, noto‘g‘ri qo‘llash, infeksiyon kasalliklar, davolash samaradorligi, profilaktika.

Аннотация: В данной диссертации рассматривается проблема ненадлежащего использования антибиотиков и возникающей в результате этого антибиотикорезистентности. Наряду с важностью антибиотиков в медицине, анализируются такие ошибки, как прием антибиотиков без медицинского наблюдения, несоблюдение дозировки и неполное прохождение курса лечения. Также представлена информация о снижении эффективности лечения, обострении заболеваний и появлении новых инфекций в результате адаптации микроорганизмов к антибиотикам. В диссертации обосновываются способы предотвращения этой проблемы, включая рациональное использование антибиотиков и необходимость повышения медицинской грамотности населения.

Ключевые слова: Антибиотики, антибиотикорезистентность, резистентность, микроорганизмы, ненадлежащее использование, инфекционные заболевания, эффективность лечения, профилактика.

Abstract: This dissertation examines the problem of inappropriate antibiotic use and the resulting antibiotic resistance. Along with the importance of antibiotics in medicine, errors such as taking antibiotics without medical supervision, not adhering to dosage, and not completing the full course of treatment are analyzed. Information is also presented on the reduced effectiveness of treatment, exacerbation of illnesses, and the emergence of new infections due to microorganism adaptation to antibiotics. The dissertation substantiates ways to prevent this problem, including the rational use of antibiotics and the need to improve public health literacy.

Date: 27th April-2026

Keywords: Antibiotics, antibiotic resistance, resistance, microorganisms, inappropriate use, infectious diseases, treatment effectiveness, prevention.

Hozirgi kunda antibiotiklar tibbiyot amaliyotida keng qo'llaniladigan eng muhim dori vositalaridan biri hisoblanadi. Ular ko'plab bakterial infeksiyalarni samarali davolash imkonini beradi. Biroq so'nggi yillarda antibiotiklarni noto'g'ri va nazoratsiz qo'llash holatlari keskin ortib bormoqda. Ayniqsa, shifokor tavsiyasisiz dori qabul qilish, dozaga rioya qilmaslik hamda davolash kursini to'liq tugatmaslik keng tarqalgan muammolardan biridir.

Natijada mikroorganizmlarning antibiotiklarga chidamliligi, ya'ni rezistentligi rivojlanmoqda. Bu esa oddiy infeksiyalarni davolashni qiyinlashtirib, kasalliklarning uzoq davom etishiga va og'ir asoratlarga olib kelmoqda. Shuning uchun antibiotiklardan oqilona foydalanish va ushbu muammoning oldini olish zamonaviy tibbiyotning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Antibiotiklar — bu bakteriyalarga qarshi ta'sir ko'rsatadigan dori vositalari bo'lib, ular mikroorganizmlarning o'sishini to'xtatadi yoki ularni yo'q qiladi. Antibiotiklar asosan bakterial infeksiyalarni davolashda qo'llaniladi va virusli kasalliklarga ta'sir qilmaydi.

Ular ta'sir mexanizmiga ko'ra bir necha guruhlarga bo'linadi: ayrimlari bakteriya hujayra devorini buzadi, boshqalari oqsil sintezini to'xtatadi yoki DNK faoliyatiga ta'sir qiladi. Shu sababli antibiotiklar har xil turdagi infeksiyalarni davolashda muhim ahamiyatga ega.

To'g'ri qo'llanganda antibiotiklar tez va samarali natija beradi. Ammo ularni noto'g'ri ishlatish nafaqat davolash samarasini pasaytiradi, balki mikroorganizmlarda chidamlilik rivojlanishiga ham sabab bo'ladi.

Antibiotiklarni noto'g'ri qo'llash bugungi kunda keng tarqalgan muammolardan biri hisoblanadi. Buning asosiy sabablaridan biri — bemorlarning o'zbiarmonlik bilan, shifokor tavsiyasisiz antibiotik qabul qilishidir. Ko'pchilik oddiy shamollash yoki virusli kasalliklarda ham antibiotiklardan foydalanadi, bu esa mutlaqo noto'g'ri yondashuvdir.

Shuningdek, dorini belgilangan dozada qabul qilmaslik, ya'ni dozani oshirib yuborish yoki kamaytirish ham muhim muammolardan biridir. Ba'zi hollarda bemorlar o'zini yaxshi his qilgach, davolash kursini muddatidan oldin to'xtatadi. Bu esa organizmda qolgan bakteriyalarning yanada kuchayib, dori vositalariga chidamli bo'lib qolishiga olib keladi.

Antibiotikga chidamlilik, ya'ni rezistentlik — bu mikroorganizmlarning antibiotik ta'siriga moslashib, unga qarshi turish qobiliyatidir. Bunday holatda bakteriyalar ilgari samarali bo'lgan dori vositalariga javob bermay qo'yadi.

Rezistentlik tabiiy yoki orttirilgan bo'lishi mumkin. Orttirilgan chidamlilik ko'pincha antibiotiklarni noto'g'ri va ortiqcha qo'llash natijasida yuzaga keladi. Mikroorganizmlar o'z tuzilishini o'zgartirib, antibiotikni parchalaydi yoki uning ta'sirini bloklaydi.

Date: 27th April-2026

Natijada oddiy infeksiyalarni davolash qiyinlashadi, kuchliroq va qimmatroq dorilarni qo'llashga to'g'ri keladi. Bu esa nafaqat bemor salomatligiga, balki butun jamiyat uchun ham jiddiy xavf tug'diradi.

Antibiotikga chidamlilikning ortib borishi tibbiyot uchun jiddiy muammolarni keltirib chiqarmoqda. Eng avvalo, davolash samaradorligi pasayadi, ya'ni ilgari oson davolanadigan infeksiyalarni bartaraf etish qiyinlashadi. Natijada kasallik uzoq davom etadi va bemorning umumiy ahvoli og'irlashadi.

Shuningdek, rezistent bakteriyalar sababli og'ir asoratlar rivojlanishi, hatto o'lim holatlari ham ortishi mumkin. Bunday vaziyatlarda kuchliroq, qimmatroq va ko'proq nojo'ya ta'sirga ega bo'lgan antibiotiklardan foydalanishga to'g'ri keladi.

Hozirgi vaqtda antibiotiklarga chidamlilik global muammoga aylangan. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, dunyo bo'yicha antibiotiklarga rezistent bakteriyalar soni yil sayin ortib bormoqda. Bu holat ayniqsa rivojlanayotgan mamlakatlarda, jumladan O'zbekistonda ham dolzarb hisoblanadi.

Eng ko'p uchraydigan rezistent infeksiyalar qatoriga nafas yo'llari, siydik yo'llari va ichak infeksiyalari kiradi. Ko'plab antibiotiklar avvalgi samaradorligini yo'qotib bormoqda, natijada davolash jarayoni murakkablashmoqda.

Antibiotiklarga chidamlilik muammosining oldini olish uchun eng muhim yo'l — antibiotiklardan oqilona va to'g'ri foydalanishdir. Antibiotiklar faqat shifokor tavsiyasi asosida qabul qilinishi lozim, ularni o'zboshimchalik bilan ishlatish qat'iyon tavsiya etilmaydi.

Shuningdek, belgilangan dozaga to'liq rioya qilish va davolash kursini oxirigacha davom ettirish juda muhim hisoblanadi. Bemor o'zini yaxshi his qilishi bilan dorini to'xtatib qo'ymasligi kerak.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, antibiotiklar zamonaviy tibbiyotda muhim o'rin tutadi va ko'plab bakterial infeksiyalarni samarali davolash imkonini beradi. Biroq ularni noto'g'ri qo'llash antibiotiklarga chidamlilikning ortishiga olib kelmoqda, bu esa jiddiy global muammoga aylangan.

Rezistentlik natijasida oddiy kasalliklarni davolash qiyinlashadi, kasalliklar uzoq davom etadi va asoratlar xavfi ortadi. Shu sababli antibiotiklardan faqat shifokor nazorati ostida, to'g'ri dozada va belgilangan muddatda foydalanish zarur.

Ushbu muammoni kamaytirish uchun aholining tibbiy savodxonligini oshirish, profilaktik choralarni kuchaytirish va nazorat tizimini yaxshilash muhim ahamiyatga ega. Faqat shundagina antibiotiklarning samaradorligini saqlab qolish mumkin bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Axmedov A.A. Umumiy mikrobiologiya asoslari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, [2020](#).
2. Karimov Sh.R. Infekcion kasalliklar va ularning davolash tamoyillari. – Toshkent: O'zbekiston tibbiyot akademiyasi nashri, [2019](#).

INTRODUCTION OF NEW INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN EDUCATION OF PEDAGOGY AND PSYCHOLOGY.

International online conference.

Date: 27th April-2026

3. Mirzaev B.M. Farmakologiya asoslari. – Toshkent: Fan va texnologiya, [2021](#).
4. Nosirova D.T. Antibiotiklar va ularning klinik qo‘llanilishi. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nomidagi nashr, [2022](#).
5. Yusupov K.K. Zamonaviy tibbiyot asoslari. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, [2018](#).

International Conferences
Open Access | Scientific Online | Conference Proceedings

